

Pfv.IV.21.024/2013/5.szám

A Kúria a Dr. Kádár Kata Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kádár Katalin ügyvéd) által képviselt felperesnek a dr. Koplányi Magdolna jogtanácsos által képviselt Nemzeti Adó- és Vámhivatal alperes ellen kártérítés iránt a Fővárosi Bíróság előtt 66.P.25.556/2011. számon megindított és a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.21.118/2012/5. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 23. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet - a perköltség és illeték viselésére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek összesen 273.000 (kettőszázhetvenháromezer) forint másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A 344.100 (háromszáznegyvennégyezer-száz) forint másodfokú és a 430.200 (négy százharminckettőezer-kettő száz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint a felperes ügyvezetője ellen csempészet büntette miatt indult büntetőeljárásban a vámhatóság 1998. április 9-én elrendelte a felperes tulajdonát képező áru bűnjelként való lefoglalását és azt

a vámraktárba szállította. A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2002. szeptember 12-én kelt 25.Bf.VIII.9390/2001. számú ítéletével a felperes ügyvezetőjét felmentette, a lefoglalást megszüntette és a bűnjeleket - vámeljárás lefolytatása mellett - kiadni rendelte. Ezt követően a vámhatóság határozatában a vámáru raktározása után díjat állapított meg, amellyel szemben a felperes fellebbezéssel élt, kérte egyben a vámáru értékének 50 %-ban történő megállapítását, valamint a tárolási díj részletekben történő megfizetésének engedélyezését. Az értékcsökkenés megállapításáról a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Kárbiztosok Testülete 2003. augusztus 14-én jegyzőkönyvet vett fel, amelyben a bekövetkezett kárt az áru számla szerinti értékében és a fuvar költség összegében határozta meg. Megállapította továbbá, hogy az áru - részben a tárolási körülmények, részben a ruházati termékek idő múlása miatt bekövetkezett avulására tekintettel - értéktelen. Az áru tisztításának, illetve átcsomagolásának aránytalanul magas költsége miatt a megsemmisítést javasolta.

A közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perben a Fővárosi Bíróság a 2005. május 17-én meghozott 16.K.31.898/2004/8. számú ítéletével a vámköltséget megállapító határozatot hatályon kívül helyezte és az elsőfokú hatóságot új eljárásra utasította. A megismételt eljárásban az elsőfokú hatóság a 2005. szeptember 20-án kelt 8908/2005. számú határozatával a nem közösségi áru közvetlen vámfelügyelet alá vételét, hivatalbóli raktározásának továbbfolytatását rendelte el és felszólította a felperest a kiadni rendelt áru vámjogi sorsának rendezésére. A felperes 2005. október 18-án az árut felajánlotta a Magyar Államkincstár javára.

A felperes 2006. augusztus 29-én levélben fordult az alperes jogelődjéhez, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságához, amelyben jelezte az áruban a nem megfelelő tárolás miatt bekövetkezett kárát és annak rendezése érdekében egyeztetést javasolt. Az alperes jogelődje a 2006. november 30-án kelt levelében a kártérítési felelősségéhez szükséges feltételek hiányára hivatkozva a felperes kárigényét nem fogadta el. A felperes 2010. május 25-én terjesztett elő keresetet kártérítés iránt a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága I.r., valamint a Vám- és Pénzügyőrség Vámáruraktára II.r. alperesek ellen. Az alperesek védekezésére tekintettel, miszerint az államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény feltételeként a rendes jogorvoslati lehetőségét nem merítette ki, a felperes a keresetétől elállt és a per megszüntetésre került. Ezt követően a felperes és az alperes, illetve jogelődje között levelezés folyt a kárigénnyel kapcsolatban, amelyet az alperes továbbra sem ismert el. A felperes 2011. november 23-án terjesztette elő a keresetét az alperessel szemben.

A felperes keresetében a Ptk. 349. § (1) bekezdés és 339. § (1)

bekezdése alapján kérte az alperest 16.057 USD és 2.443,80 DEM összegnek megfelelő forint és azok 2002. december 12-étől járó törvényes kamatai megfizetésére kötelezni. Kereseti álláspontja szerint az alperes azzal, hogy a lefoglalt áru tárolásáról nem megfelelően gondoskodott, melynek következtében az használhatatlanná vált, az alperes jogellenes és felróható magatartást tanúsított, amiért kártérítési felelősség terheli.

Az alperes a kereset elutasítását indítványozta, vitatta annak jogalapját és az összecszerűséget. Védekezése szerint a perbeli áruk tárolása a bűnjelek tárolására vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelt, ruhanemű esetén pedig nincs speciális tárolási kötelezettség. A termékek értékvesztése elsősorban az időmúlás következménye, így magatartása és a bekövetkezett kár között az okozati összefüggés hiányzik.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 4.301.734 forintot és annak 2002. szeptember 12. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű kamatát, továbbá 200.000 forint perköltséget. Rendelkezése szerint a - felperes illetékfeljegyzési joga folytán - le nem rótt 270.120 forint illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes ingóságait az alperes jogelődje, mint nyomozóhatóság foglalta le és őrizte. Az alperes nem gondoskodott az áru megfelelő őrzéséről, így az értéktelenné vált. Ezért a Legfelsőbb Bíróság 4/2006. Polgári jogegységi határozatában kifejtettekre is figyelemmel, az alperes felelőssége a Ptk. 349. § (1) bekezdés és 339. § (1) bekezdés alapján fennáll. Az elsőfokú bíróság a kártérítés összegét, tekintettel arra, hogy az alperes a büntetőeljárás időtartama alatt jogszerűen tartotta őrizetében az árut, a számlákban valutában feltüntetett vételár és fuvardíj összegeinek alapulvételével, az USD és DEM (EUR) 2002. szeptember 12-én érvényes forint árfolyamán határozta meg.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. Az alperest az elsőfokú perköltség fizetése alól mentesítette és kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 300.000 forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint az államnak, külön felhívásra 270.100 forint kereseti és 344.100 forint fellebbezési illetéket.

A másodfokú bíróság indokolásában kifejtette, hogy a felperes az alperes jogellenes magatartásaként a lefoglalt vámáru nem megfelelő tárolását jelölte meg, melynek következtében az a kiadás időpontjában már értéktelen volt. A felperes káraként a vámáru beszerzési árát és a behozatallal kapcsolatos fuvardíjat

érvényesítette. Az alperes jogellenes magatartásaként megjelölt szakszerűtlen tárolással szemben a rendes jogorvoslat igénybevételeire nincs mód, ezért az államigazgatási jogkörben okozott kár Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti különös feltétel nem érvényesül. Az alperes felelősségét így a kártérítés Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti általános feltételei alapján kell vizsgálni. A felperes káraként megjelölt, 1998. április 8-án kiállított számla szerinti beszerzési ár és fuvar költség nem illeszthető a Ptk. 355. § (4) bekezdése szerinti kárfogalomba. Ezek a költségek a felperest az alperes magatartásától függetlenül, már azt megelőzően terheltek, ezért nem tekinthetők a felperes vagyonában beállott értékcsökkenésnek vagy elmaradt vagyoni előnynek. Mivel a kártérítési felelősség egyik eleme, az okozati összefüggés hiányzik, „a felperesnek kártérítésre irányuló követelése nem keletkezett”.

A másodfokú bíróságnak az alperes fellebbezésében előadott elévülési kifogásra kifejtett álláspontja szerint a létre nem jött követelés esetén a Ptk. 324. § (1) bekezdése alapján az elévülés kizárt. Ezért a másodfokú bíróság csupán utalt arra, hogy a felperesnek a lefoglalás megszüntetésének időpontjában keletkezhetett az alperes valamely jogellenes magatartásából eredően kára, így a kártérítési igénye ekkor vált esedékessé (Ptk. 360. § (1) bek.). A felperes a kártérítési igényét az ötéves elévülési időn túl, 2010. május 25-én érvényesítette először bírósági úton. A felperes 2006. augusztus 29-ei keltű levele, miután az szabatosan megjelölt kártérítési igényt és ennek megfizetésére vonatkozó felszólítást nem tartalmazott, a Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján az elévülés megszakítására nem volt alkalmas.

A jogerős ítélet ellen, jogszabálysértésre hivatkozással a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése és tartalmilag az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyása érdekében. Felülvizsgálati álláspontja szerint a másodfokú bíróság helytelenül értelmezte a kár fogalmát és tévesen állapította meg, hogy az áru beszerzési költsége kárként nem érvényesíthető. Az áru tulajdonjogának megszerzése érdekében ugyanis a megfizetett vételár és a fuvar költség összegével a vagyona csökkent. Az áru elértéktelenedését pedig az alperesnek, illetve jogelődjének felróható, nem megfelelő tárolási körülmények okozták. Téves a másodfokú bíróságnak az elévülés körében kifejtett álláspontja is. A kár bekövetkezésének időpontjától (2002. szeptember 12.) számított elévülést a 2006. augusztus 29-i keltű, alpereshez címzett levele attól függetlenül megszakította, hogy abban konkrét kárösszeget nem jelölt meg, mert a kártérítési igénye beazonosítható volt.

Az alperes elsődleges kérelme a Pp. 273. § (2) bekezdés b) pontja

alapján a felülvizsgálati kérelem hivatalból való elutasítására irányult. Előadta, hogy a felperes gazdasági társasággal szemben a Budapest Környéki Törvényszék Cégbírószága 2012. október 24-én elrendelte a kényszertörlési eljárás megindítását, figyelemmel arra, hogy a céget 2012. augusztus 10-én kelt jogerős végzésével megszüntnek nyilvánította. Erre tekintettel a beltág már nem jogosult a cégjegyzésre, így a felperes nevében eljáró ügyvédnek 2013. május 30-án meghatalmazást sem adhatott volna. A megszünt cégnek a megszűnése időpontjától kezdve perbeli jogképessége sincs. Az alperes érdemben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte, annak helyes indokaira hivatkozással.

A Kúria megállapította, hogy a cégjegyzék adatai alátámasztják az alperes azon közlését, miszerint a felperes betéti társasággal szemben 2012. október 24-től kezdődően kényszertörlési eljárás van folyamatban, amelynek megindítására a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Ctv.) 116. § (1) bekezdés a) pontja alapján került sor, figyelemmel arra, hogy a cégbírószág törvényességi felügyeleti hatáskörében eljárva a céget a Ctv. 87. § (2) bekezdése alapján megszüntnek nyilvánította, mert az nem tett eleget a számviteli törvény szerinti beszámoló megküldésére vonatkozó kötelezettségének. Tévesen jutott azonban az alperes mindebből arra következtetésre, hogy a megszüntnek nyilvánított, de a cégjegyzékből még nem törölt betéti társaság jogképességgel már nem rendelkezik, annak beltágja a képviselőre nem jogosult, ezért a felülvizsgálati kérelemhez csatolt meghatalmazás is érvénytelen.

Abból, hogy a Ctv. speciális rendelkezései alapján a cégbírószág a felperes gazdasági társaságot megszüntnek nyilvánította és a kényszertörlési eljárás alá került cég a Ctv. 116. § (3) bekezdése alapján gazdasági tevékenységet nem végezhet, illetve erről a cég legfőbb szerve sem dönthet, valamint a cég szervei nem hozhatnak a kényszertörlési eljárás céljával ellentétes döntéseket, még nem következik, hogy a kényszertörlési eljárás alá vont céget a polgári jog szabályai szerint jogok már nem illethetik, illetve kötelezettségek nem terhelhetik, azaz a Pp. 48. §-a szerint perbeli jogképességgel már nem rendelkezik. A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 17. § (1) bekezdése alapján a gazdasági társaság a cégjegyzékbe való bejegyzésével - a bejegyzés napján - jön létre. A Gt. 65. §-a és a Ctv. 62. § (4) bekezdése egyezően rendelkeznek arról, hogy a cég a cégjegyzékből való törléssel szűnik meg. A felperes gazdasági társaság törlése a cégjegyzékből még nem történt meg, ezért a kényszertörlési eljárás tartama alatt is létező, így a Pp. 48. §-a szerint perbeli jogképességgel rendelkező félnek kell tekinteni. Miután nem minősül a Ctv. 116. § (3) bekezdésében tiltott gazdasági tevékenységnek, illetve a kényszertörlési eljárás céljával ellentétes döntésnek, a felperes betéti társaság képviselőre jogosult tagja sincs elzárva attól,

hogy a folyamatban lévő perben a jogi képviselő részére meghatalmazást adjon. Ettől függetlenül a felperes - a felülvizsgálati eljárásban is eljáró - jogi képviselője részére már a kényszertörlési eljárás megindításának elrendelését megelőzően, az elsőfokú eljárásban (2011. november 17.) is adott meghatalmazást, amely korlátozás hiányában a Pp. 70. § (2) bekezdése alapján a per teljes tartamára, beleértve a felülvizsgálati eljárást is, kiterjed. Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati kérelem hivatalból való elutasításának a Pp. 273. § (2) bekezdés b) pontja alapján nem volt helye.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

Érdemben tévesen jutott a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a felperesnek a kereseti tényelőadása alapján kártérítésre irányuló követelése nem keletkezett, mert amit a felperes kárként megjelölt, azt az alperes sérelmezett magatartása nem okozhatta. A felperes az alperes jogelődjének felróható gondatlan tárolás következtében az áru (ruhanemű) használhatatlanná, eladhatatlanná válása miatt érvényesített kárigényt. Az alperes jogelődjének felróható magatartása és az áru értékvesztése, mint bekövetkezett kár között az okozati összefüggés tehát fennáll, amely a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján az alperes kártérítő felelősségét megalapozza.

A Ptk. 355. § (4) bekezdése értelmében kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

Az adott esetben a felperes a használhatatlanná vált árut nem tudta értékesíteni, így haszna nem keletkezett. A felperes az áru lefoglalásának megszűntetése időpontjában is már fennálló értékvesztésére tekintettel azt a jövedelmet, amelyet károkozás hiányában az áru értékesítése esetén megszerezhetett volna, elmaradt vagyoni előny címén érvényesíteni nem tudta. A Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján azonban ettől függetlenül is megilleti a károsultat az a költség, amely az őt ért vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Ezért, miután az alperes felróható magatartásával összefüggésben az áru tönkrement és eladhatatlanná vált, annak vételára és a hozzá kapcsolódó szállítási díj, amelyeket a felperes az áru beszerzésével kapcsolatban megfizetett, olyan költség, amely a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenés és a felperest ért vagyoni hátrány csökkentéséhez szükséges kárpótlás címén kárként egyaránt érvényesíthető.

Alaptalanul hivatkozott ugyanakkor az alperes fellebbezésében az

elévülésre. A másodfokú bíróság téves álláspontjával szemben ugyanis a felperes 2006. augusztus 29-i keltű, alperes jogelődjének címzett levele alkalmas volt az elévülés megszakítására. A Legfelsőbb Bíróság Gazdasági Kollégiumának GKT 72/1973. számú állásfoglalása értelmében a követelés elévülésének megszakításához elegendő, ha a felszólítás olyan adatokat tartalmaz, amelyek alapján a kötelezett a vele szemben támasztott követelést azonosítani tudja. A hivatkozott levélben a felperes a nem megfelelő raktári és tárolási körülmények miatt, a lefoglalt áruban bekövetkezett kárának rendezése érdekében, egyeztetést kérve fordult az alperes jogelődjéhez. A levélből egyértelműen kiderül, hogy a felperes a lefoglalt áruk értékvesztése miatt kívánta kárának megtérítését az alperes jogelődjétől. Azt, hogy a felperes kártérítési igénye a kötelezett számára egyértelműen beazonosítható volt, az alperes jogelődjének 2006. november 30-i keltű válaszlevele is alátámasztja, amelyben az alperes jogelődje a felperes követelését maga is „kártérítési igénynek” tekintette. Ezért függetlenül attól, hogy a felperes a kárát összegszerűen nem jelölte meg, az alperes jogelődjének – a kár bekövetkezése időpontjától (2002. szeptember 12.) számított öt éves elévülési időn belül – megküldött levél megfelelt a Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti írásbeli felszólítás feltételeinek, így az elévülés megszakadt. Ehhez képest a felperes a Ptk. 327. § (2) bekezdése alapján az újból megkezdődött elévülési időn belül érvényesítette keresettel első ízben 2010. május 25-én, majd 2011. november 23-án az igényét.

A kifejtettekre figyelemmel jogszabályt sértve változtatta meg a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét és utasította el a felperes keresetét. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján – a perköltség és illeték viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezte és a Pp. 253. § (2) bekezdés megfelelő alkalmazásával az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét helybenhagyta. A Kúria a pervesztes alperest a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte a felperes ügyvédi képviselőjével felmerült és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdései, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján megállapított másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

A le nem rótt fellebbezési illetéket, valamint a felülvizsgálati eljárás illetékét az alperest az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján megillető teljes személyes illetékmentesség folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli. A felperes – az illetékfeljegyzési jog ellenére – szükségtelenül lerótt 430.200 forint felülvizsgálati eljárási illeték visszatérítését kérheti az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján.

Budapest, 2013. november 27.

*Dr. Mészáros Mátyás s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Böszörményiné
dr. Kovács Katalin s.k. bíró*

Vné

A kiadmány hitelével:

tisztviselő